

Dobeles novads

Jaunbērzes pagasts

Publicēts: 09.10.2022.

Jaunbērzes pagasta pārvalde

+371 63723545

+371 29396266

Vispārīga informācija	
Platība	110.51 km ²
Iedzīvotāju skaits	919 (pēc PMLP datiem uz 01.01.2021.)
Lielākās apdzīvotās vietas	Jaunbērze, Mežinieki, Apšupe, Sīpele, Kazupe

Jaunbērzes pagasta centrs atrodas 16 km attālumā no novada centra - Dobeles. Attālums līdz galvaspilsētai Rīgai ir 50 km. Jaunbērzes pagasts robežojas ar Dobeles novada Dobeles pagastu un Bērzes pagastu, Jelgavas novada Līvberzes pagastu un Valgundes pagastu, un Tukuma novada Džūkstes pagastu. Pagastam cauri ved divi valsts nozīmes autoceļi: Jelgava - Tukums un Rīga - Liepāja, kā arī dzelzceļa līnija Rīga - Ventspils. Jaunbērzes pagasta platība ir 110,55 km².

Pagasta zemes iedalījums: lauksaimniecībā izmantojamā zeme - 5169.6 ha jeb 46.8 %, t. sk. aramzeme 4604,4 ha; meži - 4664.7 ha jeb 42.2%; krūmāji - 131.8 ha jeb 1.2%; purvi - 176 ha jeb 1.6%; zem ūdeņiem - 409.9 ha jeb 3.7%; zem ēkām un pagalmiem - 121.8 ha jeb 1.1%; zem ceļiem - 339.8 ha jeb 3.1%; pārējās zemes - 41.5 ha jeb 0.4%. Kopā: 11055.1 ha Meliorētā lauksaimniecībā izmantojamā zem ir 4754,4 ha jeb 92,0%

Lielākā apdzīvotā vieta pagastā ir Jaunbērzes ciemats, kur dzīvo ap 800 iedzīvotāju, t.i. 68% no visiem pagasta iedzīvotājiem. Vēl kā atsevišķus apdzīvoto vietu centrus var uzskatīt Mežiniekus, Apšupi, Sīpeli un Kazupi. Apmēram 11% pagasta iedzīvotāju dzīvo viensētās.

Vēsture:

Jaunbērzes pagasta vēsturi ir pētījis netālu esošajā Džūkstē dzimušais vēsturnieks J. Straubergs. Viņš ir atzīmējis, ka viduslaikos tagadējā pagasta teritorijā pastāvējuši nelieli ciemi - māju grupas no divām, trim vai četrām ēkām.

Jaunbērzes pagasts atrodas divu upju - Lielupes un tās pietekas Bērzes - sateces daļā. Pagasta teritoriju nosacīti varētu dalīt divās daļās. Dienvidu pusi veido ūdensšķirtne starp abām upēm, kas ir arī teritorijas augstākā un sausākā daļa. Austrumu pusi veido mitrie, purvainie, dūksnainie meži Lielupes kreisajā krastā. Atšķirīgie apstākļi dažādās teritorijas vietās noteica arī atšķirīgas saimniekošanas metodes un atšķirīgu vēsturi līdz pat 20. gadsimtam. Ūdensšķirtnes daļā, kur bijusi mālaina augsne, pastāvējusi īpaša metode augsnes auglības atgūšanai ar maksliģi uzdambētu diķu palīdzību. Ap laukiem izveidoja nelielus dambjus. Pēc tam, kad zemes ražība bija izlietota, lauku appludināja uz 2 - 3 gadiem. Citiem vārdiem - papuve zem ūdens. Iespējams, tādā veidā sausajā apkārtnē gan ūdeni saglabāja, gan nezāles iznīcināja. Šāda sistēma bija sastopama vēl 19. gs. Ūdensšķirtnes daļa ietilpa Slagūnes vākā (zemes grāmatā).

Citāda, visai atšķirīga, ir pagasta austrumu daļas vēsture. Hercogu laikos te atradušies medību lauki, Mazā Mežmuiža bijusi medību pils. Par Mežinieku pusi vēstures dokumentos saglabātas vairākas interesantas ziņas. Kad 1330. gadā Livonijas ordenis ieņēma Rīgu, tika noteikts, ka Rīgas iedzīvotājiem ir tiesības cirst malku Bērzes lejas daļā. 15. gs. ordeņa pārvaldnieki konstatēja, ka rīdzinieki šeit cērt ne tikai malku, bet arī balķus, un pat ir uzcēlušī mājas, tāpēc radies konflikts. Hercoga laikos Mežinieku iedzīvotāji bija mežsargi un mednieki. Mežiniekus pamazām pievienoja Meža muižas pagastam. 18. gs. sākumā šai pagastā ietilpa divi "Sila Indriķi", divi "Baldēri" ("Baldeļi"), vieni "Sildedži", divi "Aņģi", vieni "Sniķeri" un trīs "Vaiņas".

J. Straubergs izklaidē vispārpieņemto uzskatu, ka muižu zemes kopšana esot bijusi paraugs latviešiem, kā labāk kopt savu zemi. Šādu paraugu nav bijis, jo latviešu zemkopība sāka uzplaukt tikai 19. gs. beigās - pēc tam, kad latvieši varēja iegādāties zemi īpašumā un kopt to, nebaidoties par nākotni.

Jaunbērzes pagasta teritorija smagi cieta 2. pasaules kara cīņās, vēl lielāku postu tai nodarīja sekojošie padomju kolektīvās zemkopības gadi. Bijušajā Grundmaņu māju teritorijā pēc 2. pasaules kara ierīkoja cietumu - darba nometni. Uz šīs darba nometnes bāzes izveidoja padomju saimniecību (sovhozu) "Bērze".

Kopš 1990. gada Jaunbērze ir atdalīta no Bērzes. 1990. gadā izveidotajam pagastam tika dots nosaukums "Jaunbērze".

No 2009. gada 1. jūlija Jaunbērzes pagasts iekļauts Dobeles novadā.

<https://www.dobele.lv/lv/jaunberzes-pagasts>